

4. Мацкевич Р.М. Політико-правові засади формування інституту лобізму в Україні [Текст]: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / Р. М. Мацкевич. – О.: Одес. нац. юрид. акад., 2008. – 17 с.
5. Богиня Т. Ю. Інститут лобізму: сутність, методи та функції [Текст] / Т. Ю. Богиня // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К.: Інститут держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2013. – Вип. 60. – С. 546-553.
6. Дягілев О. В. Конституційно-правовий інститут лобізму: вітчизняний та зарубіжний досвід [Текст]: монографія / О. В. Дягілев. – Х.: Майдан, 2011. – 251 с.
7. Про лобіювання: Проект Закону України від 17.07.2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://regert.net/uploads/social/289/message-65875816.docx>. – Назва з екрана.

М. С. Шевченко

студ. I курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. І. В. Борщевський

ДЕМОКРАТІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОВУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Метою цієї статті є глибоке дослідження і аналіз взаємозалежності розвитку демократії та громадянського суспільства, виявлення певних закономірностей та прогнозування подальших тенденцій розвитку. Серед основних задач можна виділити визначення умов побудови громадянського суспільства і демократичної держави, як супутніх категорій; виявлення заходів для підвищення рівня суспільного та державного життя країни; співвідношення понять «громадянське суспільство», «демократія» і «правова держава». Ця тема є актуальною тому що в Україні сьогодні, як і в багатьох інших державах світу, особистість не користується усіма своїми правами та свободами, які гарантує держава та її основний закон, а громадянське суспільство, в свою чергу є тією ступінню цивілізованості, до якої слід прагнути. І лише в сукупності із демократичним режимом вони можуть посприяти формуванню і затвердженню ідеальної моделі держави – правової держави. Дана тема активно розглядається представниками різних наукових напрямків: філософами, юристами, політологами, соціологами. Серед яких: М.Уолцер та І. Шапіро, А.Уайтхед, Дж.Пірс, А.Фергюсон; Н. Михальченко, Ф. Рудич, А. Пахарев (українські дослідники).

У зв'язку з тим, що термін «громадянське суспільство» не є чітко визначеним, я пропоную розглядати його в цій статті відштовху-

ючись від визначення громадянського суспільства у вузькому сенсі. Громадянське суспільство є цивілізований стан суспільства, характерною рисою якого є рівноправність особистості, сукупності недержавних організацій, які представляють волю та інтереси громадян, і держави. Воно має три основні складові: індивідуальну, колективну і державну. Згідно із концепцією громадянського суспільства, запропонованою американськими вченими М.Уолцером та І. Шапіро, держава є зв'язуючим елементом [1, с. 1-3]. Вона виділяється на певному етапі розвитку соціуму, зв'язуючи його членів між собою, закріплюючи всі свої структурні елементи.

Громадяни приймають участь у формуванні господарського, економічного, культурного, правового сектору, та інш. Саме тому, в певному контексті, поняття «громадянське суспільство» і «демократія» вступають в синонімічні відносини (безпосередня влада народу, яка поширюється на всі форми життя).

В сучасній Україні, як вважають українські вчені, держава воліє контролювати досить велику область суспільних процесів, і, тим самим, ставить себе вище за громадянське суспільство [2, с.112]. Проте, для його затвердження, держава має бути демократичною і правовою. Вищі інтереси громадянського суспільства охороняються саме правовою державою та її інституціями – законодавством, судами, поліцією, тощо.

У працях А.Уайтхеда, Дж.Пірса, які присвячені аналізу демократизації поставторитарних країн, вказується на існування загроз громадянському суспільству з боку елементів, дії яких не відповідають демократичним критеріям [3, с. 28]. До цих елементів відносяться різні мафіозні структури, кримінальні групи, націоналістичні і шовіністичні асоціації. Тому, як вказують сучасні концепції, громадянське суспільство і демократія успішно доповнюють одне одного лише за умови існування здорових відносин в усіх сферах життя.

Формування громадянського суспільства і розвиток політичної демократії зв'язані законом прямої пропорційності. Це відбувається через те, що саме демократичний режим найповніше забезпечує права і свободи громадянина, захист цих прав; зрівнює всіх перед законом; гарантує свободу об'єднань, слова, поглядів та інш. Слід також пригадати формулу «незаборонене законом дозволене». Вона означає, що вільна людина може діяти, як вважає за потрібне, якщо це не заперечується законом. Роль держави-регулятора зводиться до мінімуму, для неї заборонено усе те, що не є

дозволенім. Шотландський мислитель А.Фергюсон стверджує, що держава існує для громадян, а не навпаки. Вона повинна не «керувати» добровільними об'єднаннями громадян, а підтримувати їх, розширюючи можливості участі в державних справах. Наявність можливостей реалізації цих умов і робить людину членом громадянського суспільства [4, с.3-7].

В ході проведення дослідження та виявлення вищенаведених законмірностей, можна зробити висновок, що демократія в тандемі з продуктом свого існування та розвитку – громадянським суспільством – утворює ідеальну модель форми організації політичної влади – правову державу. Формальна визначеність цих понять не є підставою вважати їх реаліями нашого життя, але має підштовхувати до активної діяльності в області встановлення справжньої демократії, громадянського суспільства і, зрештою, правової держави, як досягнення найвищої мети.

Список використаної літератури

1. Walzer M. *Zivile Gesellschaft und amerikanische Demokratie* [Text] / M. Walzer. – Berlin: Rotbuch Verlag, 1992. – 267 s.
2. Рудич Ф.М. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку [Текст] / За ред. Ф.М.Рудича: Навч. підручник. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – 327 с.
3. Уайтхед А.Н. *Избранные работы по философии.*: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1990. – 720 с.
4. Фергюсон А. *Опыт истории гражданского общества* [Текст] / Пер. с англ. И. И. Мюрберг; Под ред. М. А. Абрамова. – М.: РОССПЭН, 2000. – 391 с.